

рынка на природные блага и связанные с этим характеристики товаров, запрос потребителей, что предполагает роль человеческого фактора, на основе приоритета повышения ценности природы и человека.

Литература

1. *Бобылев С. Н., Захаров В. М.* Кризис: экономика и экология. — М.: Институт устойчивого развития / Центр экологической политики России, 2009. — 84 с.

2. Энергоэффективность. Перспективы для России (региональный опыт и экспертные предложения). — М.: Институт устойчивого развития / Центр экологической политики России, 2010. — 176 с.

І. М. Павеленко, канд. екон. наук, доцент
кафедри стратегії підприємств,
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
Пр. Перемоги 54/1, ауд. 243, м. Київ, Україна, 03680,
e-mail: irinampavlenko@gmail.com

ЕКОНОМІЧНІ ЦИКЛИ ТА АДАПТАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ефективне функціонування підприємства передбачає наявність певного інструментарію та механізмів пристосування до зовнішніх умов, оскільки виживання підприємства забезпечується адекватністю реагування на зовнішні збурення. Зважаючи на те, що всі соціально-економічні явища характеризуються циклічністю, тобто мають просторово-часові характеристики, то до підприємства висуваються певні вимоги як щодо статичних, так і динамічних параметрів, через які оцінюється адекватність адаптації до зовнішніх змін.

Циклічності економічних процесів присвячена значна кількість наукових праць, у яких здійснюється класифікація макро-економічних циклів, аналізуються фази та причини циклічності (М. Д. Кондратьєв, Й. Шумпетер, В. Зомбарт, С. Кузнець, К. Кларк, К. Маркс та ін.) чи розглядаються міроекономічні цикли — виробничий, фінансовий тощо цикли діяльності підприємств (К. Ерроу, Т. Вайтін, М. Міллер, І. Бланк, Ю. Ф. Брігхем, Дж. К. Ван Хорн та ін.).

У той же час проблематика адаптації підприємств до зовнішніх умов переважно торкається таких питань, як сутність адаптивної поведінки підприємства (І. Ансофф, Р. Л. Акофф, О. Богданов, П. Дойль, Дж. Сарідіс, У. Р. Ешбі, А. Прігожин та ін.), умови й методи впровадження змін на підприємствах (К. Левін, У. Грейнер, В. Варнер Бурк, В. Льюїс, Р. Ліппіт, Дж. Іган та ін.), визначення ефективності реалізованих заходів, оцінювання та забезпечення гнучкості (М. Пул, Б. З. Мільнер, Дж. Дак, С. Бір та ін.).

З нашої точки зору, постає необхідність у комплексному підході до вивчення цих двох категорій («цикли» і «адаптація»), тобто доцільно сполучити в єдиний механізм циклічний характер внутрішніх і зовнішніх процесів на підприємстві з обґрунтуванням відповідних вимог до організації діяльності підприємства.

Отже, адаптація в загальному розумінні — це спосіб реагування системи будь-якої природи на зовнішні збурення з метою виживання. Такий спосіб поведінки передбачає фіксацію постійної реакції на певні ритмічні і/чи повторювальні збурення у зовнішньому середовищі (поведінковий паттерн, що перетворюється в рутину) — циклічний характер зовнішніх процесів обумовлює циклічність внутрішніх процесів. Відповідно адаптаційні процеси — це не виокремлені процеси на підприємстві, а загальний механізм взаємоузгодження внутрішнього середовища й пристосування різноманітних процесів чи функцій підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Таким чином, ефективна адаптація до зовнішніх умов передбачає, по-перше, наявність у підприємства певних елементів і виконання певних функцій, що торкається питання функціонального складу та структури підприємства; по-друге, відповідність дій підприємства просторово-часовим вимогам — на певну мить часу у певному місці. На нашу думку, вимоги до адаптації задаються зовнішнім середовищем, а саме характером кінцевого результату та терміном його отримання, а можливості забезпечення такого результату визначаються складом і структурою підприємства та параметрами організації його діяльності [1].

Відповідно процес адаптації підприємства має циклічний характер та виражається в пристосуванні просторово-часових параметрів внутрішніх процесів до просторово-часових параметрів дієвих зовнішніх процесів, яке може бути припинено за наступних умов: при досягненні задовільного результату підприємством; при включенні нового процесу адаптації у зв'язку зі зміною умов; у випадку припинення функціонування підприємства через

неможливість сформуванати адекватну реакцію. При цьому адаптація має подвійний характер: з одного боку, вона виступає як процес формування специфічної реакції на зовнішні чинники (пасивного чи випереджального характеру), з іншого боку, адаптація носить підтримуючий (циклічний) характер, оскільки стандартна стабільна робота підприємства виступає основою його існування.

Література

1. *Павленко І. М.* Ринкова адаптація: тривалість основних циклів діяльності підприємства // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. — спец. випуск: Економіка підприємства: теорія і практика: у 2 ч. — Ч. 1. — К.: КНЕУ, 2010. — С. 131—138.

І. М. Потравний, д-р екон. наук, професор кафедри
«Управление проектами и программами»,
ГОУ ВПО «Российский экономический
университет им. Г. В. Плеханова»,
Стремянный пер., д. 36, Москва, Россия, 117997.
e-mail: ecoaudit@bk.ru

ПЕРЕХОД НА НОВЫЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ ЖИЗНИ В СИСТЕМЕ ПРИОРИТЕТОВ И ПОТРЕБНОСТЕЙ РАЗВИТИЯ НОВОЙ ЭКОНОМИКИ¹

В «Основных направлениях деятельности Правительства Российской Федерации на период до 2012 года», принятых распоряжением правительства Российской Федерации от 17 ноября 2008 г. № 1663-р предусмотрен комплекс мер для повышения уровня жизни населения на основе устойчивого развития экономики. В данном документе, определяющем приоритетные социально-экономические задачи на среднесрочную перспективу до 2020 года, отмечается, что особенностью настоящего периода является появление новых внешних и внутренних вызовов устойчивому социально-экономическому развитию страны. Первый вызов — нестабильность мировой экономики, колебания мировых финансовых рынков, цен на энергоносители и продовольствие. В условиях глобализации эта нестабильность затрагивает экономики всех стран мира. Второй вызов — значительное усиление роли

¹ Работа выполнена при финансовой поддержке гранта Российского фонда фундаментальных исследований (РФФИ), проект № 10-06-00081.